

חוברת תרגול

כסף בראש – שיעורי חינוך פיננסי לכיתה ט'

מסלול: כיתה ט' רגיל

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____

איך עובדים עם החוברת?

- קוראים את דף התזכורת.
- שלב א' – מזהים ומתאימים · שלב ב' – מבינים ובוחרים · שלב ג' – מיישמים וכותבים.
- חזרה מסכמת ו־ בדיקה עצמית בסוף.
- רוצים עוד? המשחקים באתר: chinuch-finansi-tet-shiurim.sites.tab.bot

תזכורת – מה למדנו?

שיעור 1: קבלת החלטות – רציונלי מול רגשי

- להבחין בין צורך לרצון ובין החלטה רציונלית להחלטה רגשית
- להכיר את מושג העלות האלטרנטיבית ולהשתמש בו
- לזהות 6 הטיות חשיבה נפוצות בהחלטות כספיות
- להפעיל מודל של 6 שלבים לקבלת החלטה
- עיגון – המספר הראשון שאנחנו רואים משפיע על השיפוט ("היה 400, עכשיו 199!").

שיעור 2: איך מוכרים לנו – סודות הסופר והקניון

- לזהות טכניקות שיווק בסופרמרקט, בקניון ובעולם הדיגיטלי
- להבין למה קנייה משמחת לזמן קצר בלבד
- להכיר את רעיון דחיית הסיפוקים ואסטרטגיות לתרגל אותו
- לחשב מחיר ליחידה כדי להשוות בין מבצעים
- מוצרי יסוד בסוף החנות – כדי שנעבור ליד הרבה מדפים בדרך.

שיעור 3: הונאות צרכניות וצרכנות בטוחה ברשת

- להבחין בין פישינג, סמישינג, הונאה טלפונית והנדסה חברתית
- לזהות 7 סימני אזהרה בהודעה חשודה
- להכיר כללי אבטחת מידע: סיסמה חזקה, אימות דו־שלבי, עדכונים
- לדעת מה עושים אם נפלו בפח
- פישינג (דיוג) – דואר אלקטרוני מתחזה לגוף מוכר, עם קישור לאתר מזויף.

שיעור 4: עוזר דיגיטלי חכם – בינה מלאכותית ככלי לבדיקת כסף

- להבין מה עוזר בינה מלאכותית יכול לעשות בתחום הכסף – ומה לא
- לנסח בקשה (פרומפט) ברורה לבדיקת הצעה או בניית תקציב
- לבדוק תשובה: לחשב בעצמנו, להשוות למקור אמין ולזהות טעויות
- לשמור על פרטיות – לא להזין מידע אישי ופיננסי
- מחשבון ביד : 12 × 99 = 1,188 ₪. ההפרש: 89 ₪. האם העוזר חישב נכון?

שיעור 5: הבנק המסחרי – שירותים, אמצעי תשלום ותדפיס חשבון

- להסביר את תפקיד הבנק המסחרי כמתווך בין מפקידים ללווים
- להשוות בין אמצעי תשלום: מזומן, כרטיס חיוב מיידי, כרטיס אשראי, אפליקציה, הוראת קבע
- לקרוא תדפיס חשבון: חובה, זכות, יתרה, תאריך ערך
- להכיר סוגי אשראי ולהבין מה זו מסגרת ומה המחיר של "מינוס"
- קל לשלוט, אבל עלול ללכת לאיבוד

שיעור 6: ערך הזמן של הכסף – ריבית פשוטה, ריבית דריבית ופריים

- להסביר את ערך הזמן של הכסף
- לחשב ריבית פשוטה וריבית דריבית ולהשוות ביניהן
- להבין מהי ריבית הפריים ואיך היא קשורה לריבית הבנק המרכזי
- לנתח מקרים של חיסכון מול הלוואה בעזרת מחשבונים
- מה הפתיע אתכם בהשוואה בין ריבית פשוטה לריבית דריבית?

שיעור 7: הבנק המרכזי – יציבות מחירים ומדיניות ריבית

- למנות את תפקידי הבנק המרכזי ולהבחין בינו לבין בנק מסחרי
- להסביר מהי אינפלציה ולמה יציבות מחירים חשובה
- לתאר את שרשרת ההשפעה של שינוי ריבית על המשק
- לנתח מצבים ולהציע איזו החלטת ריבית מתאימה
- שמירה על יציבות מחירים – המטרה המרכזית (בישראל נקבע יעד של אינפלציה בטווח של 1%–3% בשנה).

שיעור 8: סיכום ופרויקט – בונים משחק פיננסי

- לחזור על 10 מושגי מפתח מכל היחידה ולקשר ביניהם
- לתכנן משחק לימודי פיננסי: מושגים, דילמות, הוראות ושאלות רפלקציה
- לשחק במשחק הלוח ובמשחק הדיגיטלי ולתת משוב לקבוצות אחרות
- לרפלקט על הלמידה ועל ההרגלים הכספיים האישיים
- עלות אלטרנטיבית – הערך של מה שוויתרנו עליו.

מצגת היחידה – כל השיעורים

- מצגת אחת לכל היחידה – 87 שקפים לפי שיעורים. מעבר: חיצים במקלדת, החלקה או הכפתורים. מצב הקרנה ממלא את המסך.
- להבחין בין צורך לרצון ובין החלטה רציונלית להחלטה רגשית
- להכיר את מושג העלות האלטרנטיבית ולהשתמש בו
- לזהות 6 הטיות חשיבה נפוצות בהחלטות כספיות
- להפעיל מודל של 6 שלבים לקבלת החלטה

מחשבונים: ריבית פשוטה מול דריבית, הלוואה וחיסכון

- כמה משלמים או מקבלים בסך הכול?
- מה ההפרש בין האפשרויות – ומה הוא "קונה" לנו (זמן? ביטחון?)
- מה יקרה אם הריבית תעלה בנקודת אחוז אחת? נסו במחשבון.
- מה ההמלצה שלכם – ולמה?

סימולטור: קוראים תדפיס חשבון

- בנק הדוגמה בע"מ · חשבון עו"ש · נועם · ספטמבר (כל הנתונים דמיוניים)
- משיכת מזומן מכספומט
- העברה – מתנה מסבתא
- הוראת קבע – חוג כדורסל
- כרטיס חיוב מיידי – חנות ספרים

מילון המושגים הפיננסיים

- חיפוש מושג:

"מסע הכסף" – ערכת משחק לוח להדפסה

- 2–5 שחקניות ושחקנים (או קבוצות). צריך: הלוח, קוביה, כלי משחק (מחק, פקק), 40 מטבעות נייר וחפיסות הקלפים.
- כל אחד מתחיל עם 10 מטבעות ביד ו־0 בבנק. מטילים קוביה ומתקדמים עם כיוון החיצים.
- מושג: שחקן אחר שולף קלף מושג ומקריא את ההגדרה. מנחשים את המושג (+2) או עונים על השאלה שבקלף (+1).
- דילמה: שולפים קלף דילמה, בוחרים אפשרות ומנמקים בקול. הניקוד לפי הקלף. אם הקבוצה משתכנעת מהנימוק – עוד +1.
- אירוע: שולפים קלף אירוע ועושים מה שכתוב.

שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: התאמה: הטיות חשיבה ומושגי החלטה

כתבו ליד כל פריט את האות של בן הזוג המתאים.

פריט	האות	בן הזוג
1. עיגון	____	א. "כל הכיתה קנתה את הנעליים האלה, אז גם אני חייב/ת"
2. אפקט העדר	____	ב. ממשיכים לשלם על מנוי לא נחוץ רק כי "כבר שילמנו חצי שנה"
3. הטיית ההווה	____	ג. לא מוכרים כרטיס שלא נשתמש בו, כי "חבל להפסיד" את מה ששילמנו
4. שנאת הפסד	____	ד. "אני תמיד מנחש נכון – אשים את כל החיסכון בהגרלה"
5. עלות שקועה	____	ה. "90% מהלקוחות מרוצים" נשמע טוב יותר מ"10% לא מרוצים"
6. הטיית אישור	____	ו. קוראים רק ביקורות טובות על הטלפון שכבר החלטנו לקנות
7. אפקט המסגור	____	ז. "היה 400 ₪, עכשיו רק 199 ₪!" – המחיר הראשון גורם למבצע להיראות מצוין
8. ביטחון יתר	____	ח. הכסף שהוצאתי על ההופעה – זה כסף שלא הלך לאופניים
9. עלות אלטרנטיבית	____	ט. מוציאים היום את כל דמי הכיס, למרות שחוסכים לטיול בקיץ
10. צורך מול רצון	____	י. אוכל וציוד לבית הספר מול אוזניות חדשות כשהישנות עובדות

תרגיל 2: זכות או חובה? מיון פעולות בחשבון

מיינו את המילים ממאגר המילים לטבלה.

מאגר מילים: תשלום בכרטיס חיוב מיידי בקנטינה · מענק מצטיינים שהופקד לחשבון · העברה מסבתא ליום הולדת · הוראת קבע לחוג · הפקדת שיק · ריבית זכות על פיקדון · עמלת פעולה · החזר כספי על מוצר שהוחזר · ריבית חובה על מינוס · משכורת מעבודה בחופש · חיוב חודשי של כרטיס אשראי · העברה בנקאית לחנות ברשת · משיכת מזומן מכספומט · קבלת כסף מחבר באפליקציית תשלום

זכות – כסף נכנס	חובה – כסף יוצא

תרגיל 3: התאמה: מושגי המפתח של היחידה

כתבו ליד כל פריט את האות של בן הזוג המתאים.

פריט	האות	בן הזוג
1. עלות אלטרנטיבית	____	א. הונאה שמתחזה לגוף מוכר כדי לגנוב פרטים
2. הטיה קוגניטיבית	____	ב. עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים
3. דחיית סיפוקים	____	ג. טעות חשיבה שחוזרת על עצמה בגלל קיצורי דרך של המוח
4. מחיר ליחידה	____	ד. כסף שנכנס לחשבון
5. פישינג	____	ה. קוד נוסף מעבר לסיסמה כדי להיכנס לחשבון
6. אימות דו־שלבי	____	ו. ריבית שמחושבת גם על הריבית שנצברה
7. זכות	____	ז. כסף שיוצא מהחשבון
8. חובה	____	ח. המחיר מחולק בכמות – הדרך להשוות בין אריזות
9. מסגרת אשראי	____	ט. ויתור על הנאה עכשיו בשביל תועלת גדולה יותר בהמשך
10. ריבית דריבית	____	י. הערך של האפשרות הטובה ביותר שוויתרנו עליה
11. אינפלציה	____	כ. ריבית בסיס: ריבית הבנק המרכזי ועוד 1.5 נקודות אחוז
12. פריים	____	ל. הגבול שעד אליו מותר להיות במינוס

שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 4: מה הטריק? משחק טריקים שיווקיים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. בסופר החלב והלחם נמצאים בקצה הרחוק של החנות. למה?

א. כי אלה המוצרים הכי יקרים ב. במקרה ג. כדי שנעבור ליד הרבה מוצרים בדרך

ד. כי שם קר יותר

2. המחיר על המדף: 19.90 ₪ במקום 20 ₪. איך נקרא הטריק?

א. מחיר עוגן ב. מחיר ליחידה ג. מחיר פסיכולוגי ד. הנחת כמות

3. "היה 299 ₪ – עכשיו 149 ₪!" מה הטריק העיקרי כאן?

א. גובה העיניים ב. תוכן ממומן ג. מחיר עוגן ד. מחסור

4. ממתקים קטנים מסודרים בדיוק ליד הקופה. למה?

א. כדי שלא ייגנבו ב. כי הם בריאים ג. לעודד קנייה של רגע בזמן ההמתנה

ד. כי אין להם מקום אחר

5. באתר כתוב: "נשארו רק 2 יחידות! 3 אנשים צופים עכשיו". מה הטריק?

א. מסגור חיובי ב. מחיר ליחידה ג. הנחת כמות ד. מחסור ודחיפות

6. אריזה של 500 גרם ב־15 ₪, ואריזה של 1 ק"ג ב־32 ₪. מה משתלם יותר?

א. האריזה הקטנה – 3 ₪ ל־100 גרם ב. אי אפשר לדעת

ג. האריזה הגדולה – תמיד זולה יותר ד. שתיהן אותו דבר

7. יוצרת תוכן אהובה ממליצה בהתלהבות על קרם פנים, ובפינה קטנה כתוב "בשיתוף". מה זה?

א. המלצה של חברה ב. מבצע 1+1 ג. ביקורת עצמאית ד. תוכן ממומן – פרסומת

8. בסופר יש ריח של לחם טרי ומוזיקה רגועה ואיטית. מה המטרה?

א. שנצא מהר ב. שהעובדים ייהנו ג. שנקנה רק לחם

ד. שנאט ונישאר יותר זמן בחנות

9. אחרי שבוע עם הטלפון החדש, ההתרגשות נעלמה וכבר רוצים דגם חדש יותר. איך נקראת התופעה?

א. דחיית סיפוקים ב. הסתגלות – "אושר על המדף" חולף ג. עלות שקועה

ד. מחיר פסיכולוגי

10. איזו פעולה היא דוגמה לדחיית סיפוקים?

א. מחכים 24 שעות לפני קנייה ובודקים אם עדיין רוצים ב. קונים מיד כי זה במבצע

ג. מוסיפים לעגלה כל מה שאהבנו ד. קונים שני מוצרים כי יש 1+1

11. המוצרים היקרים מסודרים בדרך כלל...

א. במדף התחתון ב. במחסן ג. בגובה העיניים ד. ליד היציאה

12. בקניון אין כמעט שעונים וחלונות החוצה. למה?

א. בגלל חוקי בטיחות ב. במקרה ג. כדי לחסוך בחשמל

ד. כדי שנאבד תחושת זמן ונבלה יותר

תרגיל 5: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. בסופר החלב והלחם נמצאים בקצה הרחוק של החנות. למה? התשובה: כדי שנעבור ליד הרבה מוצרים בדרך. למה?

2. המחיר על המדף: 19.90 ₪ במקום 20 ₪. איך נקרא הטריק? התשובה: מחיר פסיכולוגי. למה?

3. "היה 299 ₪ – עכשיו 149 ₪!" מה הטריק העיקרי כאן? התשובה: מחיר עוגן. למה?

4. ממתקים קטנים מסודרים בדיוק ליד הקופה. למה? התשובה: לעודד קנייה של רגע בזמן ההמתנה. למה?

תרגיל 6: דג או לא דג? זיהוי הודעות הונאה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. הודעת טקסט: "החבילה שלך מעוכבת. לתשלום 4.90 ₪ דמי משלוח היכנסו לקישור תוך שעה" (ולא הזמנתם כלום).

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

2. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS."

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

3. אחרי שהזמנתם בעצמכם באתר מוכר, מגיע מייל עם מספר ההזמנה שלכם ותאריך משלוח, בלי קישור לתשלום.

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

4. שיחת טלפון: "שלום, מדברים מהבנק. יש פעילות חשודה. תקריא/י לי את הקוד שנשלח אליך כדי שנחסום."

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

5. הודעה מחבר בטלפון חדש: "היי, זה אני, החלפתי מספר. דחוף, תעביר/י לי 300 ₪ עכשיו, אחזיר מחר. אל תספר/י לאף אחד".

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

6. מייל "מחברת התקשורת": "החשבון שלך ייחסם היום! עדכן פרטים בכתובת service-secure-update.co" (הכתובת לא דומה לאתר הרשמי).

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

7. המורה כותבת בקבוצת הכיתה: "מחר מביאים 20 ₪ לסיור, במזומן, למזכירות".

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

8. מודעה ברשת: "השקעה מובטחת! הפקידו 500 ₪ וקבלו 5,000 ₪ תוך שבוע – בלי סיכון".

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

9. אפליקציית הבנק (שהורדתם מחנות האפליקציות הרשמית) שולחת התראה: "בוצע חיוב של 35 ₪ בבית קפה" – ואכן קניתם שם.

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

10. חנות ברשת מוכרת נעלי ספורט חדשות ב־79 ₪ במקום 600 ₪. אין כתובת, אין טלפון, והתשלום רק בהעברה לחשבון פרטי.

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

11. "לקוח יקר, זיהינו בעייה בחשבונך. לחץ כאן לאמת את זהותך ולהזין סיסמה".

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

12. אתר שבו אתם קונים מבקש להפעיל אימות דו־שלבי בהגדרות החשבון שלכם.

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

תרגיל 7: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. הודעת טקסט: "החבילה שלך מעוכבת. לתשלום 4.90 ₪ דמי משלוח היכנסו לקישור תוך שעה" (ולא הזמנתם כלום). התשובה: ניסיון הונאה. למה?

2. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS." התשובה: ניסיון הונאה. למה?

3. אחרי שהזמנתם בעצמכם באתר מוכר, מגיע מייל עם מספר ההזמנה שלכם ותאריך משלוח, בלי קישור לתשלום. התשובה: הודעה סבירה. למה?

4. שיחת טלפון: "שלום, מדברים מהבנק. יש פעילות חשודה. תקריא/י לי את הקוד שנשלח אליך כדי שנחסום." התשובה: ניסיון הונאה. למה?

תרגיל 8: חידון הריבית: פשוטה, דריבית ופריים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. 1,000 ₪ בריבית פשוטה של 5% לשנה, ל־3 שנים. כמה ריבית מקבלים?

א. 157.63 ₪ ב. 300 ₪ ג. 50 ₪ ד. 150 ₪

2. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 5% לשנה, ל־3 שנים. מה הסכום הסופי (בעיגול)?

א. 1,500 ₪ ב. 1,150 ₪ ג. 1,157.63 ₪ ד. 1,015 ₪

3. מה ההבדל המרכזי בין ריבית פשוטה לריבית דריבית?

א. אין הבדל ב. בפשוטה הריבית תמיד גבוהה יותר

ג. בדריבית מקבלים ריבית גם על הריבית שנצברה ד. בדריבית אין קרן

4. לפי כלל ה־72, בריבית של 6% לשנה, בערך תוך כמה שנים הכסף יוכפל?

א. 12 שנים ב. 72 שנים ג. 6 שנים ד. 20 שנים

5. איך נקבעת בישראל ריבית הפריים?

א. תמיד 10% ב. כל בנק קובע כרצונו פעם בשנה ג. ריבית הבנק המרכזי פחות 1.5

ד. ריבית הבנק המרכזי + 1.5 נקודות אחוז

6. הלוואה ב"פריים + 2". אם הפריים הוא 6% (להמחשה), מה ריבית ההלוואה?

א. 8% ב. 6% ג. 12% ד. 4%

7. לווים 2,000 ₪ לשנה אחת בריבית פשוטה של 12%. כמה ריבית משלמים?

א. 24 ₪ ב. 240 ₪ ג. 2,240 ₪ ד. 120 ₪

8. למה שקל היום שווה יותר משקל בעוד שנה?

א. אפשר להרוויח עליו ריבית, והמחירים עלולים לעלות ב. כי בעוד שנה יהיה שקל חדש

ג. כי שטרות ישנים מתבלים ד. זה לא נכון

9. 10,000 ₪ ל־20 שנה ב־5% לשנה: בריבית פשוטה מגיעים ל־20,000 ₪. בריבית דריבית בערך...

א. 26,533 ₪ ב. 100,000 ₪ ג. 15,000 ₪ ד. 20,000 ₪

10. מי "מרוויח" מריבית דריבית?

א. החוסך – ומי שחייב משלם יותר עם הזמן ב. רק הבנק ג. רק הממשלה ד. אף אחד

11. הלוואה של 5,000 ₪ ל־24 חודשים, 8% לשנה, החזר חודשי של כ־226 ₪. כמה ריבית בערך משלמים בסך הכול?

א. כ־26 ₪ ב. 0 ₪ ג. כ־427 ₪ ד. כ־800 ₪

12. חוסכים 1,000 ₪ בריבית דריבית של 10% לשנה. כמה יהיו אחרי שנתיים?

א. 2,000 ₪ ב. 1,100 ₪ ג. 1,210 ₪ ד. 1,200 ₪

תרגיל 9: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. 1,000 ₪ בריבית פשוטה של 5% לשנה, ל־3 שנים. כמה ריבית מקבלים? התשובה: 150 ₪. למה?

2. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 5% לשנה, ל־3 שנים. מה הסכום הסופי (בעיגול)? התשובה: 1,157.63 ₪. למה?

3. מה ההבדל המרכזי בין ריבית פשוטה לריבית דריבית? התשובה: בדריבית מקבלים ריבית גם על הריבית שנצברה. למה?

4. לפי כלל ה־72, בריבית של 6% לשנה, בערך תוך כמה שנים הכסף יוכפל? התשובה: 12 שנים. למה?

תרגיל 10: חידון הבנק המרכזי ויציבות המחירים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה המטרה המרכזית של הבנק המרכזי?

א. לנהל חשבונות לתלמידים ב. לקבוע מחירי מוצרים בסופר ג. להרוויח כמה שיותר

ד. שמירה על יציבות המחירים

2. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי?

א. מכירת מניות ב. גביית מסים ג. קביעת המשכורות ד. קביעת הריבית במשק

3. המחירים במשק עולים מהר מדי. מה הבנק המרכזי צפוי לעשות?

א. להעלות ריבית ב. להדפיס יותר כסף ג. לא כלום ד. להוריד ריבית

4. מה זו אינפלציה?

א. עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים ב. עלייה במחיר מוצר אחד

ג. ירידה במשכורות ד. הדפסת שטרות חדשים

5. מה ההבדל בין הבנק המרכזי לבנק מסחרי?

א. הבנק המסחרי מדפיס כסף ב. הבנק המרכזי נותן הלוואות לתלמידים ג. אין הבדל

ד. הבנק המרכזי הוא גוף ציבורי שלא פועל למטרת רווח ולא מנהל חשבונות לציבור

6. הבנק המרכזי הוריד ריבית. מה צפוי לקרות להלוואות בריבית משתנה?

א. ההחזר צפוי לעלות ב. שום דבר ג. ההלוואות יבוטלו ד. ההחזר החודשי צפוי לרדת

7. מי מנפיק את השטרות והמטבעות במדינה?

א. כל בנק מסחרי ב. העירייה ג. הבנק המרכזי ד. רשות המסים

8. למה גם דפלציה (ירידת מחירים מתמשכת) מסוכנת?

א. אנשים דוחים קניות והמשק מאט ב. כי הכול נהיה חינם ג. כי אין יותר כסף

ד. היא לא מסוכנת בכלל

9. אינפלציה גבוהה פוגעת במיוחד ב...

א. חוסכים ובמשפחות שההכנסה שלהן לא עולה ב. רק בתיירים ג. אף אחד

ד. רק בבנקים

10. אחרי שהבנק המרכזי מעלה ריבית, מתי מרגישים את ההשפעה המלאה על המחירים?

א. באותו יום ב. אף פעם ג. אחרי 50 שנה ד. אחרי חודשים

11. איזה תפקיד אינו של הבנק המרכזי?

א. שמירה על יציבות המערכת הפיננסית ב. קביעת מחיר הלחם בסופר

ג. ניהול יתרות מטבע חוץ ד. פיקוח על הבנקים

12. "הבנק של הבנקים" – למה הכינוי מתאים לבנק המרכזי?

א. כי הוא שייך לבנקים המסחריים ב. כי הוא הבנק הכי גדול לציבור

ג. כי הוא פתוח רק בשבת ד. כי הבנקים המסחריים מחזיקים בו כסף ויכולים ללוות ממנו

תרגיל 11: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. מה המטרה המרכזית של הבנק המרכזי? התשובה: שמירה על יציבות המחירים. למה?

_____

_____

2. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי? התשובה: קביעת הריבית במשק. למה?

_____

_____

3. המחירים במשק עולים מהר מדי. מה הבנק המרכזי צפוי לעשות? התשובה: להעלות ריבית. למה?

_____

_____

4. מה זו אינפלציה? התשובה: עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים. למה?

_____

_____

תרגיל 12: האתגר הגדול – משחק הסיכום הדיגיטלי

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה?

א. על מה אני מוותר/ת אם אקנה? ב. כמה חברים כבר קנו? ג. איזה צבע הכי יפה?

ד. האם יש הנחה של היום?

2. "כולם בכיתה קנו את זה, אז אני חייב/ת" – איזו הטיה?

א. עלות שקועה ב. אפקט העדר ג. עיגון ד. מסגור

3. מנוי שלא משתמשים בו, אבל ממשיכים "כי כבר שילמנו" – איזו הטיה?

א. ביטחון יתר ב. מחיר פסיכולוגי ג. הטיית אישור ד. עלות שקועה

4. אריזת 1 ק"ג ב־32 ₪ מול 500 גרם ב־15 ₪. מה משתלם?

א. אי אפשר לדעת ב. שווה ג. 1 ק"ג ב־32 ₪ ד. 500 גרם ב־15 ₪

5. "נשארו רק 2 יחידות!" – זה טריק של...

א. מחיר ליחידה ב. גובה העיניים ג. מחסור ודחיפות ד. הנחת כמות

6. הודעה: "החבילה מעוכבת, שלמו 4.90 ₪ בקישור" – מה עושים?

א. שולחים לחברים ב. עונים להודעה ג. לוחצים כי זה סכום קטן

ד. לא לוחצים, ובודקים בעצמנו באתר הרשמי

7. מישהו "מהבנק" מבקש בטלפון את הקוד שנשלח אליכם. מה עושים?

א. מקריאים את הקוד ב. שולחים את הקוד בהודעה

ג. מנתקים ומתקשרים לבנק במספר הרשמי ד. מחכים שיתקשר שוב

8. מה הופך סיסמה לחזקה?

א. אותה סיסמה בכל מקום ב. תאריך הלידה שלי ג. המילה "סיסמה"

ד. אורך, ושונה לכל חשבון

9. עוזר בינה מלאכותית חישב: 12 × 99 = 1,198. מה עושים?

א. מוותרים על הקנייה ב. שואלים שאלה אחרת ג. סומכים עליו – הוא מחשב

ד. בודקים במחשבון ומגלים שהתשובה הנכונה 1,188

10. איזה מידע מותר להזין לעוזר בינה מלאכותית?

א. צילום תעודת זהות ב. נתונים כלליים ומעוגלים, בלי פרטים מזהים

ג. סיסמה לחשבון הבנק ד. מספר כרטיס האשראי

11. בתדפיס החשבון, מה זו "זכות"?

א. ריבית חובה ב. עמלה ג. כסף שנכנס לחשבון ד. כסף שיצא מהחשבון

12. יתרה 150 ₪, חיוב (חובה) של 200 ₪. מה היתרה החדשה?

א. 50 ₪ ב. −50 ₪ (מינוס) ג. 0 ₪ ד. 350 ₪

13. כרטיס חיוב מיידי (דביט) שונה מכרטיס אשראי כי...

א. הכסף יורד מהחשבון מיד או תוך זמן קצר ב. משלמים פעם בשנה

ג. הוא תמיד בחינם ד. אי אפשר לקנות בו ברשת

14. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 10% לשנתיים יהיו...

א. 1,020 ₪ ב. 1,210 ₪ ג. 1,200 ₪ ד. 1,100 ₪

15. הבנק המרכזי מעלה ריבית כדי...

א. להאט את קצב עליית המחירים　　ב. להעלות את מחירי הדירות　　ג. לבטל הלוואות

ד. לעזור ללווים

16. מה זו אינפלציה?

א. עלייה במחיר של מוצר אחד　　ב. עלייה כללית ומתמשכת במחירים　　ג. ירידת מחירים

ד. מס חדש

תרגיל 13: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה? התשובה: על מה אני מוותר/ת אם אקנה?. למה?

2. "כולם בכיתה קנו את זה, אז אני חייב/ת" – איזו הטיה? התשובה: אפקט העדר. למה?

3. מנוי שלא משתמשים בו, אבל ממשיכים "כי כבר שילמנו" – איזו הטיה? התשובה: עלות שקועה. למה?

4. אריזת 1 ק"ג ב־32 ₪ מול 500 גרם ב־15 ₪. מה משתלם? התשובה: 500 גרם ב־15 ₪. למה?

שלב ג' – מיישמים וכותבים

תרגיל 14: בודקים הצעה עם עוזר דיגיטלי – סידור שלבים

כתבו בכל ריבוע את מספר השלב לפי הסדר הנכון.

1. בודקים הצעת "תשלומים" בעזרת עוזר בינה מלאכותית

	מורידים מההצעה כל פרט אישי (שם, כרטיס, תעודת זהות)
	מתייעצים עם מבוגר ומחליטים
	מנסחים בקשה ברורה: תפקיד, הקשר, משימה וצורת תשובה
	בודקים את החישוב בעצמנו במחשבון
	משווים למסמך ההצעה או למקור רשמי
	מבקשים מהעוזר להציג את החישוב שלב אחר שלב

2. בונים תקציב חודשי בעזרת העוזר

	בודקים שהסכומים מסתכמים בהכנסה
	רושמים הוצאות קבועות ומשתנות
	מבקשים מהעוזר לסדר בטבלה ולהציע חלוקה
	רושמים את ההכנסות החודשיות
	מתאימים את התקציב לעדיפויות שלנו
	מעדכנים בסוף החודש לפי מה שקרה באמת

3. קיבלנו מהעוזר "עובדה" שנשמעת מוזרה

	משווים בין המקורות
	עוצרים ולא פועלים מיד
	מחליטים אם להשתמש במידע – או לזרוק אותו
	מחפשים את המידע במקור רשמי ואמין
	שואלים את העוזר: על מה זה מבוסס?

4. ההצעה: 12 תשלומים של 99 ₪ או 1,099 ₪ במזומן – מה מחשבים?

	ההפרש: 89 ₪ – זה המחיר של פריסת התשלום
	מחסרים: 1,188 – 1,099
	מקבלים: 1,188 ₪
	שואלים: האם שווה לי לשלם 89 ₪ כדי לפרוס?
	מכפילים: 12 × 99

תרגיל 15: אתגרי כתיבה

בחרו לפחות שניים וכתבו תשובה מלאה.

1. תארו מצב מהחיים שלכם שבו פעלה עליכם אחת ההטיות. איך הייתם יכולים לעצור אותה?

2. כתבו דוגמה חדשה משלכם להטיית העיגון בחנות או ברשת.

3. בחרו קנייה עתידית ותכננו אותה לפי מודל 6 השלבים.

4. מצאו עלון או מודעה אמיתיים וסמנו בהם 3 טריקים שיווקיים.

5. השוו מחיר ליחידה בין שני מוצרים שיש בבית.

6. כתבו לעצמכם 3 כללים לקנייה חכמה.

חזרה מסכמת

שאלות מכל הנושאים – בלי להציץ בחוברת!

1. "הבנק של הבנקים" – למה הכינוי מתאים לבנק המרכזי?

א. כי הוא פתוח רק בשבת ב. כי הבנקים המסחריים מחזיקים בו כסף ויכולים ללוות ממנו

ג. כי הוא שייך לבנקים המסחריים ד. כי הוא הבנק הכי גדול לציבור

2. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה?

א. האם יש הנחה של היום? ב. איזה צבע הכי יפה? ג. כמה חברים כבר קנו?

ד. על מה אני מוותר/ת אם אקנה?

3. אריזת 1 ק"ג ב־32 ₪ מול 500 גרם ב־15 ₪. מה משתלם?

א. 1 ק"ג ב־32 ₪ ב. שווה ג. 500 גרם ב־15 ₪ ד. אי אפשר לדעת

4. מנוי שלא משתמשים בו, אבל ממשיכים "כי כבר שילמנו" – איזו הטיה?

א. ביטחון יתר ב. עלות שקועה ג. הטיית אישור ד. מחיר פסיכולוגי

5. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS."

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

6. ממתקים קטנים מסודרים בדיוק ליד הקופה. למה?

א. כי הם בריאים ב. כי אין להם מקום אחר ג. כדי שלא ייגנבו

ד. לעודד קנייה של רגע בזמן ההמתנה

7. עוזר בינה מלאכותית חישב: 12 × 99 = 1,198. מה עושים?

א. מוותרים על הקנייה ב. שואלים שאלה אחרת ג. סומכים עליו – הוא מחשב

ד. בודקים במחשבון ומגלים שהתשובה הנכונה 1,188

8. מייל "מחברת התקשורת": "החשבון שלך ייחסם היום! עדכן פרטים בכתובת service-secure-update.co" (הכתובת לא דומה לאתר הרשמי).

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

משפט משלי

כתבו משפט אחד שמשתמש בשני הפריטים יחד.

1. מחיר ליחידה + המחיר מחולק בכמות – הדרך להשוות בין אריזות

2. זכות + כסף שנכנס לחשבון

3. אפקט המסגור + "90% מהלקוחות מרוצים" נשמע טוב יותר מ"10% לא מרוצים"

4. מסגרת אשראי + הגבול שעד אליו מותר להיות במינוס

בדיקה עצמית

סמנו בעמודה המתאימה:

נושא	אני יודע/ת	כמעט	צריך עוד תרגול
שיעור 1: קבלת החלטות – רציונלי מול רגשי			
שיעור 2: איך מוכרים לנו – סודות הסופר והקניון			
שיעור 3: הונאות צרכניות וצרכנות בטוחה ברשת			
שיעור 4: עוזר דיגיטלי חכם – בינה מלאכותית ככלי לבדיקת כסף			
שיעור 5: הבנק המסחרי – שירותים, אמצעי תשלום ותדפיס חשבון			
שיעור 6: ערך הזמן של הכסף – ריבית פשוטה, ריבית דריבית ופריים			
שיעור 7: הבנק המרכזי – יציבות מחירים ומדיניות ריבית			
שיעור 8: סיכום ופרויקט – בונים משחק פיננסי			
מצגת היחידה – כל השיעורים			
מחשבונים: ריבית פשוטה מול דריבית, הלוואה וחיסכון			
סימולטור: קוראים תדפיס חשבון			
מילון המושגים הפיננסיים			
"מסע הכסף" – ערכת משחק לוח להדפסה			

מה למדתי? מה עדיין קשה לי?

שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: התאמה: הטיות חשיבה ומושגי החלטה

פריט	האות	בן הזוג
1. עיגון	ז	א. "כל הכיתה קנתה את הנעליים האלה, אז גם אני חייב/ת"
2. אפקט העדר	א	ב. ממשיכים לשלם על מנוי לא נחוץ רק כי "כבר שילמנו חצי שנה"
3. הטיית ההווה	ט	ג. לא מוכרים כרטיס שלא נשתמש בו, כי "חבל להפסיד" את מה ששילמנו
4. שנאת הפסד	ג	ד. "אני תמיד מנחש נכון – אשים את כל החיסכון בהגרלה"
5. עלות שקועה	ב	ה. "90% מהלקוחות מרוצים" נשמע טוב יותר מ"10% לא מרוצים"
6. הטיית אישור	ו	ו. קוראים רק ביקורות טובות על הטלפון שכבר החלטנו לקנות
7. אפקט המסגור	ה	ז. "היה 400 ₪, עכשיו רק 199 ₪!" – המחיר הראשון גורם למבצע להיראות מצוין
8. ביטחון יתר	ד	ח. הכסף שהוצאתי על ההופעה – זה כסף שלא הלך לאופניים
9. עלות אלטרנטיבית	ח	ט. מוציאים היום את כל דמי הכיס, למרות שחוסכים לטיול בקיץ
10. צורך מול רצון	י	י. אוכל וציוד לבית הספר מול אוזניות חדשות כשהישנות עובדות

תרגיל 2: זכות או חובה? מיון פעולות בחשבון

זכות – כסף נכנס	חובה – כסף יוצא
מענק מצטיינים שהופקד לחשבון	תשלום בכרטיס חיוב מיידי בקנטינה
העברה מסבתא ליום הולדת	הוראת קבע לחוג
הפקדת שיק	עמלת פעולה
ריבית זכות על פיקדון	ריבית חובה על מינוס
החזר כספי על מוצר שהוחזר	חיוב חודשי של כרטיס אשראי
משכורת מעבודה בחופש	העברה בנקאית לחנות ברשת
קבלת כסף מחבר באפליקציית תשלום	משיכת מזומן מכספומט

תרגיל 3: התאמה: מושגי המפתח של היחידה

פריט	האות	בן הזוג
1. עלות אלטרנטיבית	י	א. הונאה שמתחזה לגוף מוכר כדי לגנוב פרטים
2. הטיה קוגניטיבית	ג	ב. עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים
3. דחיית סיפוקים	ט	ג. טעות חשיבה שחוזרת על עצמה בגלל קיצורי דרך של המוח
4. מחיר ליחידה	ח	ד. כסף שנכנס לחשבון
5. פישינג	א	ה. קוד נוסף מעבר לסיסמה כדי להיכנס לחשבון
6. אימות דו־שלבי	ה	ו. ריבית שמחושבת גם על הריבית שנצברה
7. זכות	ד	ז. כסף שיוצא מהחשבון

8. חובה	ז	ח. המחיר מחולק בכמות – הדרך להשוות בין אריזות
9. מסגרת אשראי	ל	ט. ויתור על הנאה עכשיו בשביל תועלת גדולה יותר בהמשך
10. ריבית דריבית	ו	י. הערך של האפשרות הטובה ביותר שוויתרנו עליה
11. אינפלציה	ב	כ. ריבית בסיס: ריבית הבנק המרכזי ועוד 1.5 נקודות אחוז
12. פריים	כ	ל. הגבול שעד אליו מותר להיות במינוס

שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 4: מה הטריק? משחק טריקים שיווקיים

1. בסופר החלב והלחם נמצאים בקצה הרחוק של החנות. למה?

ג. כדי שנעבור ליד הרבה מוצרים בדרך

2. המחיר על המדף: 19.90 ₪ במקום 20 ₪. איך נקרא הטריק?

ג. מחיר פסיכולוגי

3. "היה 299 ₪ – עכשיו 149 ₪!" מה הטריק העיקרי כאן?

ג. מחיר עוגן

4. ממתקים קטנים מסודרים בדיוק ליד הקופה. למה?

ג. לעודד קנייה של רגע בזמן ההמתנה

5. באתר כתוב: "נשארו רק 2 יחידות! 3 אנשים צופים עכשיו". מה הטריק?

ד. מחסור ודחיפות

6. אריזה של 500 גרם ב־15 ₪, ואריזה של 1 ק"ג ב־32 ₪. מה משתלם יותר?

א. האריזה הקטנה – 3 ₪ ל־100 גרם

7. יוצרת תוכן אהובה ממליצה בהתלהבות על קרם פנים, ובפינה קטנה כתוב "בשיתוף". מה זה?

ד. תוכן ממומן – פרסומת

8. בסופר יש ריח של לחם טרי ומוזיקה רגועה ואיטית. מה המטרה?

ד. שנאט ונישאר יותר זמן בחנות

9. אחרי שבוע עם הטלפון החדש, ההתרגשות נעלמה וכבר רוצים דגם חדש יותר. איך נקראת התופעה?

ב. הסתגלות – "אושר על המדף" חולף

10. איזו פעולה היא דוגמה לדחיית סיפוקים?

א. מחכים 24 שעות לפני קנייה ובודקים אם עדיין רוצים

11. המוצרים היקרים מסודרים בדרך כלל...

ג. בגובה העיניים

12. בקניון אין כמעט שעונים וחלונות החוצה. למה?

ד. כדי שנאבד תחושת זמן ונבלה יותר

תרגיל 5: מסבירים במילים שלנו

1. בסופר החלב והלחם נמצאים בקצה הרחוק של החנות. למה? התשובה: כדי שנעבור ליד הרבה מוצרים בדרך. למה?

מוצרי יסוד בסוף החנות מאריכים את המסלול – וכך נחשפים ליותר מוצרים ולקניות לא מתוכננות.

2. המחיר על המדף: 19.90 ₪ במקום 20 ₪. איך נקרא הטריק? התשובה: מחיר פסיכולוגי. למה?

מחיר פסיכולוגי: המוח "מעגל למטה" ורואה 19 ולא 20, אף שההפרש הוא 10 אגורות.

3. "היה 299 ₪ – עכשיו 149 ₪!" מה הטריק העיקרי כאן? התשובה: מחיר עוגן. למה?

המחיר "הקודם" משמש עוגן ומשפיע על התחושה שהמבצע משתלם – גם אם המוצר מעולם לא נמכר ב־299.

4. ממתקים קטנים מסודרים בדיוק ליד הקופה. למה? התשובה: לעודד קנייה של רגע בזמן ההמתנה. למה?

ליד הקופה מחכים ומשתעממים – מוצר קטן וזול "נזרק" לעגלה בלי תכנון (קנייה אימפולסיבית).

תרגיל 6: דג או לא דג? זיהוי הודעות הונאה

1. הודעת טקסט: "החבילה שלך מעוכבת. לתשלום 4.90 ₪ דמי משלוח היכנסו לקישור תוך שעה" (ולא הזמנתם כלום).

א. ניסיון הונאה

2. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS."

א. ניסיון הונאה

3. אחרי שהזמנתם בעצמכם באתר מוכר, מגיע מייל עם מספר ההזמנה שלכם ותאריך משלוח, בלי קישור לתשלום.

א. הודעה סבירה

4. שיחת טלפון: "שלום, מדברים מהבנק. יש פעילות חשודה. תקריא/י לי את הקוד שנשלח אליך כדי שנחסום."

ב. ניסיון הונאה

5. הודעה מחבר בטלפון חדש: "היי, זה אני, החלפתי מספר. דחוף, תעביר/י לי 300 ₪ עכשיו, אחזיר מחר. אל תספר/י לאף אחד".

א. ניסיון הונאה

6. מייל "מחברת התקשורת": "החשבון שלך ייחסם היום! עדכן פרטים בכתובת service-secure-update.co" (הכתובת לא דומה לאתר הרשמי).

ב. ניסיון הונאה

7. המורה כותבת בקבוצת הכיתה: "מחר מביאים 20 ₪ לסיור, במזומן, למזכירות".

ב. הודעה סבירה

8. מודעה ברשת: "השקעה מובטחת! הפקידו 500 ₪ וקבלו 5,000 ₪ תוך שבוע – בלי סיכון".

ב. ניסיון הונאה

9. אפליקציית הבנק (שהורדתם מחנות האפליקציות הרשמית) שולחת התראה: "בוצע חיוב של 35 ₪ בבית קפה" – ואכן קניתם שם.

ב. הודעה סבירה

10. חנות ברשת מוכרת נעלי ספורט חדשות ב־79 ₪ במקום 600 ₪. אין כתובת, אין טלפון, והתשלום רק בהעברה לחשבון פרטי.

א. ניסיון הונאה

11. "לקוח יקר, זיהינו בעייה בחשבונך. לחץ כאן לאמת את זהותך ולהזין סיסמה".

א. ניסיון הונאה

12. אתר שבו אתם קונים מבקש להפעיל אימות דו־שלבי בהגדרות החשבון שלכם.

א. הודעה סבירה

תרגיל 7: מסבירים במילים שלנו

1. הודעת טקסט: "החבילה שלך מעוכבת. לתשלום 4.90 ₪ דמי משלוח היכנסו לקישור תוך שעה" (ולא הזמנתם כלום). התשובה: ניסיון הונאה. למה?

סמישינג קלאסי: סכום קטן כדי שלא נחשוד, דחיפות וקישור – המטרה היא לגנוב את פרטי הכרטיס.

2. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS." התשובה: ניסיון הונאה. למה?

קוד אימות שנשלח אליכם הוא המפתח לחשבון שלכם – לעולם לא מוסרים אותו, גם לא תמורת "פרס".

3. אחרי שהזמנתם בעצמכם באתר מוכר, מגיע מייל עם מספר ההזמנה שלכם ותאריך משלוח, בלי קישור לתשלום. התשובה: הודעה סבירה. למה?

הודעה שמתאימה לפעולה שעשיתם, עם פרטים נכונים ובלי בקשה לתשלום או לפרטים – סבירה. ובכל זאת, את הסטטוס עדיף לבדוק דרך האתר עצמו.

4. שיחת טלפון: "שלום, מדברים מהבנק. יש פעילות חשודה. תקריא/י לי את הקוד שנשלח אליך כדי שנחסום." התשובה: ניסיון הונאה. למה?

בנק אמיתי לא מבקש להקריא קוד. מנתקים ומתקשרים בעצמכם למספר הרשמי של הבנק.

תרגיל 8: חידון הריבית: פשוטה, דריבית ופריים

1. 1,000 ₪ בריבית פשוטה של 5% לשנה, ל־3 שנים. כמה ריבית מקבלים?

ד. 150 ₪

2. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 5% לשנה, ל־3 שנים. מה הסכום הסופי (בעיגול)?

ג. 1,157.63 ₪

3. מה ההבדל המרכזי בין ריבית פשוטה לריבית דריבית?

ג. בדריבית מקבלים ריבית גם על הריבית שנצברה

4. לפי כלל ה־72, בריבית של 6% לשנה, בערך תוך כמה שנים הכסף יוכפל?

א. 12 שנים

5. איך נקבעת בישראל ריבית הפריים?

ד. ריבית הבנק המרכזי + 1.5 נקודות אחוז

6. הלוואה ב"פריים + 2". אם הפריים הוא 6% (להמחשה), מה ריבית ההלוואה?

א. 8%

7. לווים 2,000 ₪ לשנה אחת בריבית פשוטה של 12%. כמה ריבית משלמים?

ב. 240 ₪

8. למה שקל היום שווה יותר משקל בעוד שנה?

א. אפשר להרוויח עליו ריבית, והמחירים עלולים לעלות

9. 10,000 ₪ ל־20 שנה ב־5% לשנה: בריבית פשוטה מגיעים ל־20,000 ₪. בריבית דריבית בערך...

א. 26,533 ₪

10. מי "מרוויח" מריבית דריבית?

א. החוסך – ומי שחייב משלם יותר עם הזמן

11. הלוואה של 5,000 ₪ ל־24 חודשים, 8% לשנה, החזר חודשי של כ־226 ₪. כמה ריבית בערך משלמים בסך הכול?

ג. כ־427 ₪

12. חוסכים 1,000 ₪ בריבית דריבית של 10% לשנה. כמה יהיו אחרי שנתיים?

ג. 1,210 ₪

תרגיל 9: מסבירים במילים שלנו

1. 1,000 ₪ בריבית פשוטה של 5% לשנה, ל־3 שנים. כמה ריבית מקבלים? התשובה: 150 ₪. למה?

1,000 × 0.05 × 3 = 150 ₪.

2. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 5% לשנה, ל־3 שנים. מה הסכום הסופי (בעיגול)? התשובה: 1,157.63 ₪. למה?

1,000 × 1.05^3 = 1,157.63 ₪ – יותר מ־1,150 ₪ בגלל ריבית על הריבית.

3. מה ההבדל המרכזי בין ריבית פשוטה לריבית דריבית? התשובה: בדריבית מקבלים ריבית גם על הריבית שנצברה. למה?

בריבית פשוטה – רק על הקרן. בדריבית – על הקרן ועל הריבית שנוספה, ולכן הסכום גדל מהר יותר.

4. לפי כלל ה־72, בריבית של 6% לשנה, בערך תוך כמה שנים הכסף יוכפל? התשובה: 12 שנים. למה?

72 ÷ 6 = 12 שנים (קירוב טוב לריבית דריבית).

תרגיל 10: חידון הבנק המרכזי ויציבות המחירים

1. מה המטרה המרכזית של הבנק המרכזי?

ד. שמירה על יציבות המחירים

2. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי?

ד. קביעת הריבית במשק

3. המחירים במשק עולים מהר מדי. מה הבנק המרכזי צפוי לעשות?

א. להעלות ריבית

4. מה זו אינפלציה?

א. עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים

5. מה ההבדל בין הבנק המרכזי לבנק מסחרי?

ד. הבנק המרכזי הוא גוף ציבורי שלא פועל למטרת רווח ולא מנהל חשבונות לציבור

6. הבנק המרכזי הוריד ריבית. מה צפוי לקרות להלוואות בריבית משתנה?

ד. ההחזר החודשי צפוי לרדת

7. מי מנפיק את השטרות והמטבעות במדינה?

ג. הבנק המרכזי

8. למה גם דפלציה (ירידת מחירים מתמשכת) מסוכנת?

א. אנשים דוחים קניות והמשק מאט

9. אינפלציה גבוהה פוגעת במיוחד ב...

א. חוסכים ובמשפחות שההכנסה שלהן לא עולה

10. אחרי שהבנק המרכזי מעלה ריבית, מתי מרגישים את ההשפעה המלאה על המחירים?
ד. אחרי חודשים

11. איזה תפקיד אינו של הבנק המרכזי?
ב. קביעת מחיר הלחם בסופר

12. "הבנק של הבנקים" – למה הכינוי מתאים לבנק המרכזי?
ד. כי הבנקים המסחריים מחזיקים בו כסף ויכולים ללוות ממנו

תרגיל 11: מסבירים במילים שלנו

1. מה המטרה המרכזית של הבנק המרכזי? התשובה: שמירה על יציבות המחירים. למה?
המטרה העיקרית היא יציבות מחירים – אינפלציה נמוכה וצפויה.

2. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי? התשובה: קביעת הריבית במשק. למה?
הריבית היא הכלי המרכזי – דרכה משפיעים על הלוואות, חיסכון והוצאות.

3. המחירים במשק עולים מהר מדי. מה הבנק המרכזי צפוי לעשות? התשובה: להעלות ריבית. למה?
העלאת ריבית מייקרת הלוואות ומעודדת חיסכון – הביקוש יורד וקצב עליית המחירים מאט.

4. מה זו אינפלציה? התשובה: עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים. למה?
אינפלציה = עלייה כללית ומתמשכת במחירים; כל שקל קונה פחות.

תרגיל 12: האתגר הגדול – משחק הסיכום הדיגיטלי

1. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה?
א. על מה אני מוותר/ת אם אקנה?

2. "כולם בכיתה קנו את זה, אז אני חייב/ת" – איזו הטיה?
ב. אפקט העדר

3. מנוי שלא משתמשים בו, אבל ממשיכים "כי כבר שילמנו" – איזו הטיה?
ד. עלות שקועה

4. אריזת 1 ק"ג ב־32 ₪ מול 500 גרם ב־15 ₪. מה משתלם?
ד. 500 גרם ב־15 ₪

5. "נשארו רק 2 יחידות!" – זה טריק של...
ג. מחסור ודחיפות

6. הודעה: "החבילה מעוכבת, שלמו 4.90 ₪ בקישור" – מה עושים?
ד. לא לוחצים, ובודקים בעצמנו באתר הרשמי

7. מישהו "מהבנק" מבקש בטלפון את הקוד שנשלח אליכם. מה עושים?
ג. מנתקים ומתקשרים לבנק במספר הרשמי

8. מה הופך סיסמה לחזקה?
ד. אורך, ושונה לכל חשבון

9. עוזר בינה מלאכותית חישב: 12 × 99 = 1,198. מה עושים?
ד. בודקים במחשבון ומגלים שהתשובה הנכונה 1,188

10. איזה מידע מותר להזין לעוזר בינה מלאכותית?

ב. נתונים כלליים ומעוגלים, בלי פרטים מזהים

11. בתדפיס החשבון, מה זו "זכות"?

ג. כסף שנכנס לחשבון

12. יתרה 150 ₪, חיוב (חובה) של 200 ₪. מה היתרה החדשה?

ב. −50 ₪ (מינוס)

13. כרטיס חיוב מיידי (דביט) שונה מכרטיס אשראי כי...

א. הכסף יורד מהחשבון מיד או תוך זמן קצר

14. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 10% לשנתיים יהיו...

ב. 1,210 ₪

15. הבנק המרכזי מעלה ריבית כדי...

א. להאט את קצב עליית המחירים

16. מה זו אינפלציה?

ב. עלייה כללית ומתמשכת במחירים

תרגיל 13: מסבירים במילים שלנו

1. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה? התשובה: על מה אני מוותר/ת אם אקנה?. למה?

שאלת העלות האלטרנטיבית מזכירה שכל בחירה היא גם ויתור.

2. "כולם בכיתה קנו את זה, אז אני חייב/ת" – איזו הטיה? התשובה: אפקט העדר. למה?

אפקט העדר: עושים מה שכולם עושים, בלי לבדוק אם זה מתאים לנו.

3. מנוי שלא משתמשים בו, אבל ממשיכים "כי כבר שילמנו" – איזו הטיה? התשובה: עלות שקועה. למה?

עלות שקועה: כסף שכבר הוצא לא חוזר – ההחלטה צריכה להתבסס על העתיד.

4. אריזת 1 ק"ג ב־32 ₪ מול 500 גרם ב־15 ₪. מה משתלם? התשובה: 500 גרם ב־15 ₪. למה?

15 ₪ ל־500 גרם = 3 ₪ ל־100 גרם; 32 ₪ לק"ג = 3.20 ₪ ל־100 גרם.

שלב ג' – מיישמים וכותבים

תרגיל 14: בודקים הצעה עם עוזר דיגיטלי – סידור שלבים

1. בודקים הצעת "תשלומים" בעזרת עוזר בינה מלאכותית

1	מורידים מההצעה כל פרט אישי (שם, כרטיס, תעודת זהות)
6	מתייעצים עם מבוגר ומחליטים
2	מנסחים בקשה ברורה: תפקיד, הקשר, משימה וצורת תשובה
4	בודקים את החישוב בעצמנו במחשבון
5	משווים למסמך ההצעה או למקור רשמי
3	מבקשים מהעוזר להציג את החישוב שלב אחר שלב

2. בונים תקציב חודשי בעזרת העוזר

4	בודקים שהסכומים מסתכמים בהכנסה
2	רושמים הוצאות קבועות ומשתנות
3	מבקשים מהעוזר לסדר בטבלה ולהציע חלוקה
1	רושמים את ההכנסות החודשיות
5	מתאימים את התקציב לעדיפויות שלנו
6	מעדכנים בסוף החודש לפי מה שקרה באמת

3. קיבלנו מהעוזר "עובדה" שנשמעת מוזרה

4	משווים בין המקורות
1	עוצרים ולא פועלים מיד
5	מחליטים אם להשתמש במידע – או לזרוק אותו
3	מחפשים את המידע במקור רשמי ואמין
2	שואלים את העוזר: על מה זה מבוסס?

4. ההצעה: 12 תשלומים של 99 ₪ או 1,099 ₪ במזומן – מה מחשבים?

4	ההפרש: 89 ₪ – זה המחיר של פריסת התשלום
3	מחסרים: 1,188 − 1,099
2	מקבלים: 1,188 ₪
5	שואלים: האם שווה לי לשלם 89 ₪ כדי לפרוס?
1	מכפילים: 12 × 99

תרגיל 15: אתגרי כתיבה

1. תארו מצב מהחיים שלכם שבו פעלה עליכם אחת ההטיות. איך הייתם יכולים לעצור אותה?

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. כתבו דוגמה חדשה משלכם להטיית העיגון בחנות או ברשת.

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. בחרו קנייה עתידית ותכננו אותה לפי מודל 6 השלבים.

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

4. מצאו עלון או מודעה אמיתיים וסמנו בהם 3 טריקים שיווקיים.

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

5. השוו מחיר ליחידה בין שני מוצרים שיש בבית.

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

6. כתבו לעצמכם 3 כללים לקנייה חכמה.

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

חזרה מסכמת

1. "הבנק של הבנקים" – למה הכינוי מתאים לבנק המרכזי?

ב. כי הבנקים המסחריים מחזיקים בו כסף ויכולים ללוות ממנו

2. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה?

ד. על מה אני מוותר/ת אם אקנה?

3. אריזת 1 ק"ג ב־32 ₪ מול 500 גרם ב־15 ₪. מה משתלם?

ג. 500 גרם ב־15 ₪

4. מנוי שלא משתמשים בו, אבל ממשיכים "כי כבר שילמנו" – איזו הטיה?

ב. עלות שקועה

5. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS."

ב. ניסיון הונאה

6. ממתקים קטנים מסודרים בדיוק ליד הקופה. למה?

ד. לעודד קנייה של רגע בזמן ההמתנה

7. עוזר בינה מלאכותית חישב: 12 × 99 = 1,198. מה עושים?

ד. בודקים במחשבון ומגלים שהתשובה הנכונה 1,188

8. מייל "מחברת התקשורת": "החשבון שלך ייחסם היום! עדכן פרטים בכתובת service-secure-update.co" (הכתובת לא דומה לאתר הרשמי).

א. ניסיון הונאה

משפט משלי

1. מחיר ליחידה + המחיר מחולק בכמות – הדרך להשוות בין אריזות

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. זכות + כסף שנכנס לחשבון

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. אפקט המסגור + "90% מהלקוחות מרוצים" נשמע טוב יותר מ"10% לא מרוצים"

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

4. מסגרת אשראי + הגבול שעד אליו מותר להיות במינוס

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.